

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Zirgkopības nozare Latvijā

Rīga

07.11.2015

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

- Zirgkopība ir sena lauksaimniecības nozare, kas plaši bija attīstīta Latvijas brīvvalsts pirmskara periodā, kad vienlīdz liela nozīme bija zirgu izmantošanai gan lauku saimniecību darbos, gan valsts militārajām vajadzībām.

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

- Zirgkopības nozarei ir liels potenciāls ilgtspējības veicināšanai:
 - kā apdzīvotību un nodarbinātību sekmējošs faktors, palīdz uzturēt sociālo vidi un infrastruktūru,
 - veicina tradicionālā lauku dzīvesveida saglabāšanos;
 - ar zirgiem saistītās aktivitātes dod iespējas iedzīvotājiem aktīvi atpūsties un uzturēt veselīgu dzīvesveidu;
 - kontakti ar zirgiem un ponijiem tiek izmantoti sociālajā rehabilitācijā un izglītojošos pasākumos;
 - nozare ir videi draudzīga - zirgi tiek atzīti par vislabākajiem teritoriju noganītājiem un dabiskās ainavas uzturētājiem.

Tādejādi zirgkopības nozares attīstība būtiski veicina valsts ilgtspējīgas attīstības stratēģijās noteikto mērķu īstenošanu.

Nozari regulējošās institūcijas

Zemkopības ministrija koordinē:

- vienotu ciltsdarba un dzīvnieku audzēšanas stratēģiju;
- finansējuma piesaisti ar lauksaimniecības dzīvniekiem saistītajam ciltsdarbam;
- ģenētisko resursu saglabāšanu.

Lauksaimniecības datu centrs:

- uztur, kārtu un uzrauga vienoto lauksaimniecības dzīvnieku, to tīpašnieku, ganāmpulku un novietņu reģistru, piešķir ID Nr. Un izgatavo zirgu pases.
- veic ciltsdarbā iesaistīto personu un organizāciju sertifikāciju, uztur to reģistru.

Pārtikas un veterinārais dienests:

- uzrauga un kontrolē dzīvnieku audzēšanas un ciltsdarba normatīvo aktu izpildi.

Šķirnes zirgu audzēšanas organizācijas:

- izstrādā, apstiprina un īsteno lauksaimniecības dzīvnieku sugām un šķirnēm paredzētas ciltsdarba programmas, kā arī ģenētisko resursu saglabāšanas programmas;
- kārtot lauksaimniecības dzīvnieku ciltsgrāmatu
- izsniedz izcelsmes sertifikātu šķirnes vaislas lauksaimniecības dzīvniekiem.
- izvērtē saimniecības, kas nodarbojas ar šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanu
- organizē ciltsvērtības noteikšanas pasākumus, izsoles un līdzdalību lauksaimniecības dzīvnieku izstādēs
- pārstāv šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju intereses ciltsdarba jomā Latvijā un ārvalstīs;
- saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pārraudzību kārtot un uztur lauksaimniecības dzīvnieku pārraudzības informācijas datubāzi.

Eiropas Savienība

FEI

Zemkopības ministrija

IzM

PVD

LDC

Latvijas jātnieku
federācija

LLU

LŠZAA

LZB

Jātnieku sporta
klubi

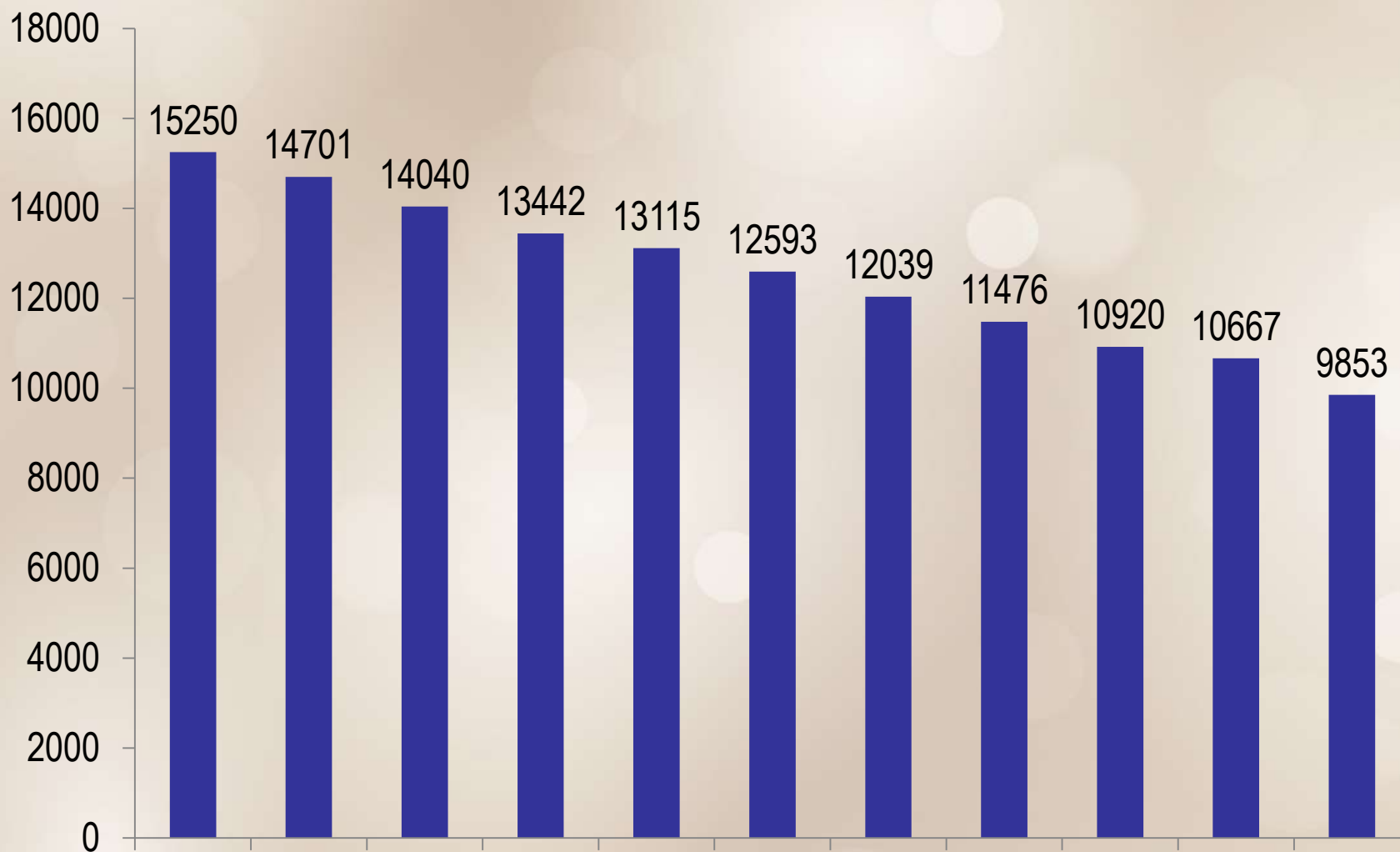
Šķirnes zirgu
audzēšanas
saimniecības

Individuālie
zirgu audzētāji

Individuālie
sportisti

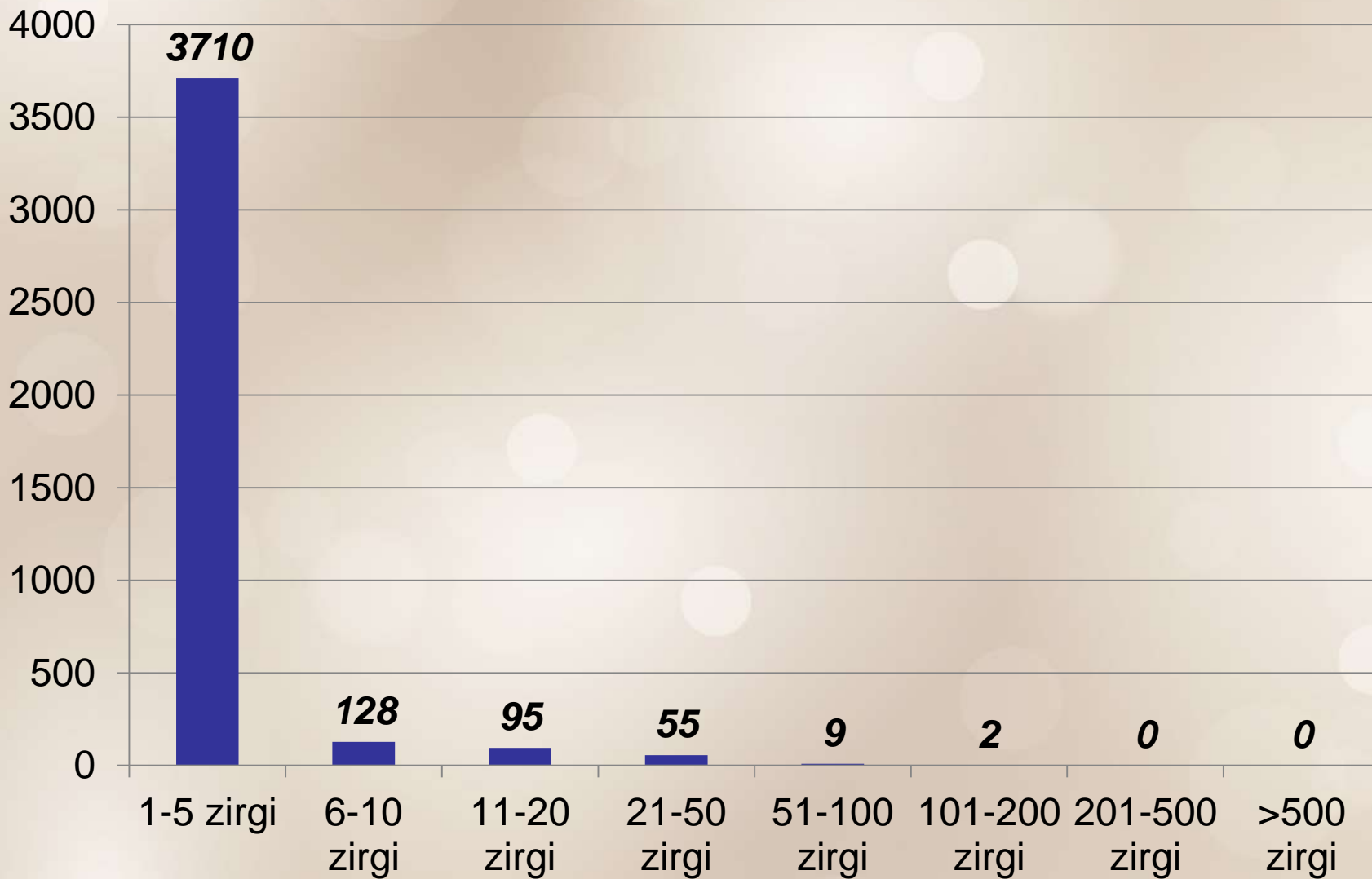
Zirgu skaita izmaiņas Latvijā 2005-2015 (LDC)

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

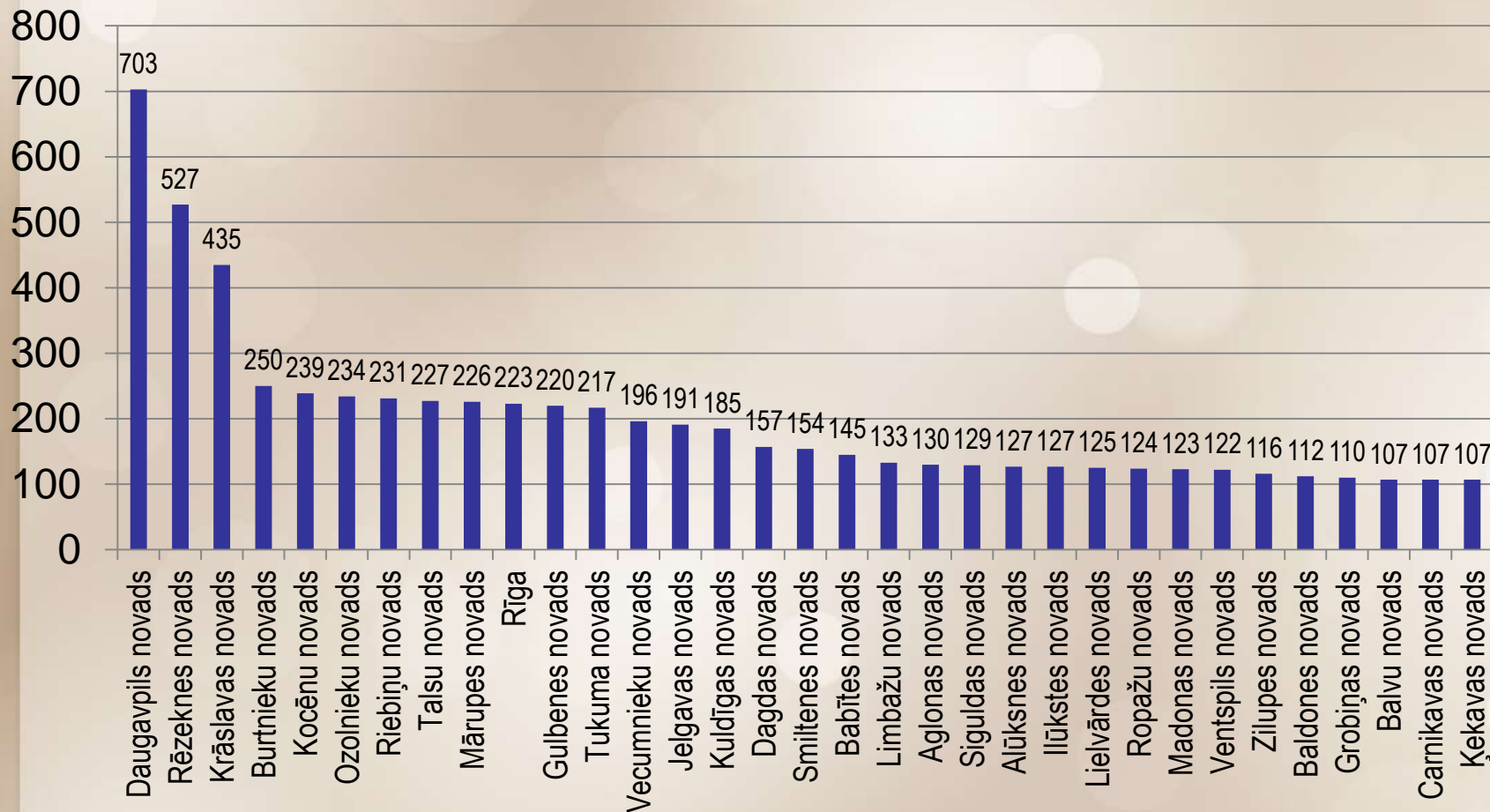
Novietnes ar zirgiem 2015 (LDC)

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

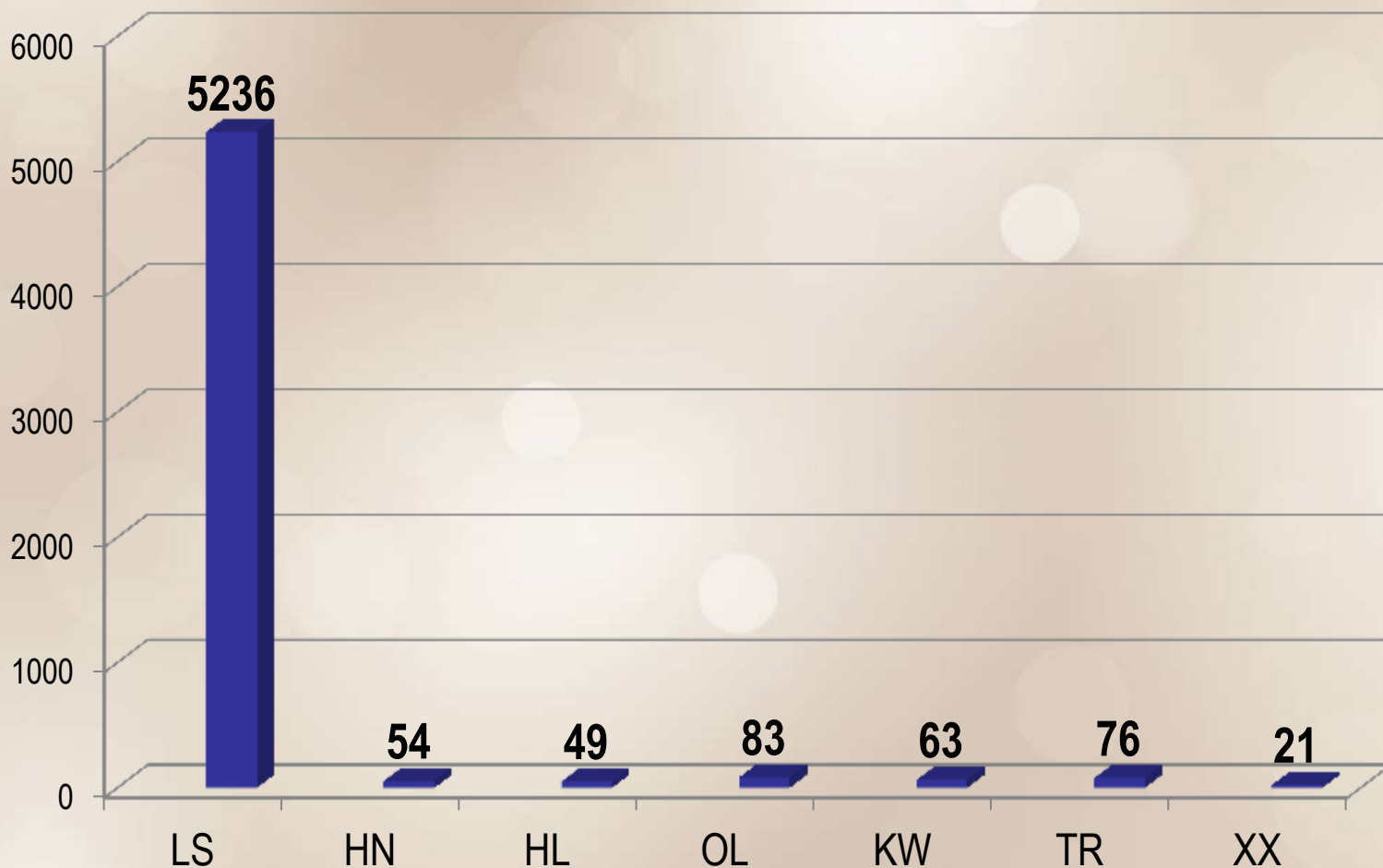

Zirgu skaits pa novadiem (virs 100 zirgiem) - LDC

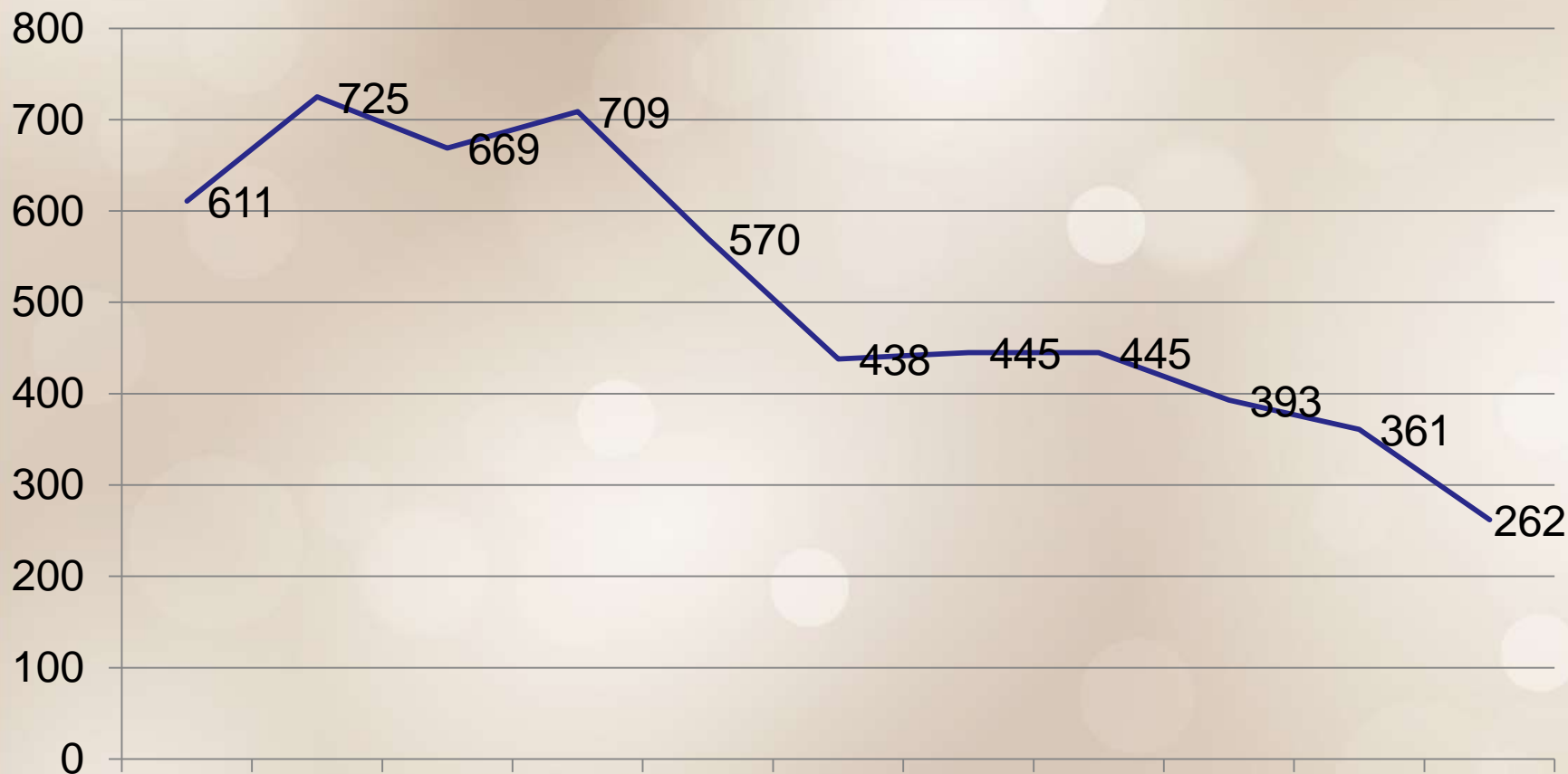

Zirgu skaits pa šķirnēm 2015

Latvijas šķirnes kumeļu skaits 2005 – 2015 (LDC)

Eksportēto zirgu skaits 2005. – 2015.gads

Latvijas siltasiņu zirgu šķirne

- Latvijas zirgu šķirne tapa zemnieku saimniecībās, saprātīgi izmantojot importētos zirgus, Oktē un Svētciemā iegūtos, kā arī izmantojot vietējos vaisliniekus. Šķirni apstiprināja 1937.gadā ar nosaukumu „Latvijas siltasinis”

- Latvijas zirgu skaistais eksterjers un lieliskā attīstība ļāva tiem gūt izcilus novērtējumus Vissavienības Tautas saimniecības sasniegumu izstādēs, kurās kopš 1954.gada godalgoti ar diplomiem, rekordistu un čempionu nosaukumiem. Tādu panākumu nebija nevienai citai šķirnei.

Iepilūdzot šķirnē Eiropas jājamzirgu līnijas, Latvijas zirgu šķirne sadalījās 2 tipos:

Latvijas braucamais tips – spēcīgs un elegants, lieliski piemērots darbam aizjūgā, bet tikpat labi izmantojams kā lielisks jājamzirgs.

Latvijas sporta tipa zirgs – sausākas konstitūcijas, garākiem kakliem, augstāku skaustu, garāku, slīpāku lāpstiņu, garākiem vēzīšiem. Tie līdzinās modernajām Eiropas jājamzirgu šķirnēm, to izcelsmēs vērojami pasaulē atzīti vaislas ērzeļi.

Latvijas šķirnes zirgu veiksmes stāsti

Rusty 049, dzimis Burtnieku zirgaudzētavā kā **Rotors** (no Rēbuss un Akra).
Ieguvis gan sudraba, gan bronzas medaļu olimpiskajās spēlēs (2000. un 2004. g.)
individuālajā vērtējumā, gan divreiz zelta medaļu komandu vērtējumā, divreiz uzvaru
un vienu otro vietu pasaules čempionātā.

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Lielbritānijā CDI3* sacensībās Hikstedā un Francijā startē **Marakov** – dzimis „3 Vītolu staļļos” kā Remarks (no Rufs un Mazepa no Mitjutlands)

	Athlete	Rank	Points
FEI World Individual Dressage Ranking	EILBERG, Michael George	58	1792

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

2012. gadā CDI3* Zhashkov sešgadīgo zirgu konkurencē uzvarēja Burtnieku zirgaudzētavā dzimušais **Arlekino** (no Aromāts un Glukoze no Gudvils), ar rezultātu 72,20%, apsteidzot 2011. gadā PSI izsolē par 1,1 mlj. eiro iegādāto HN šķirnes ērzeli **Der Designer**, kas palika otrajā vietā ar rezultātu 71,60%.

	Athlete	Rank	Points
FEI World Individual Dressage Ranking	KARASIOVA, Hanna	195	1429

Andis Vārna 2015. gadā kvalificējās un startēja Pasaules kausa izcīņas finālsacensībās šķēršļu pārvarēšanā Lasvegasā, ASV ar Latvijā dzimušu Latvijas šķirnes zirgu **KS Coradina**, kura dzimusi saimniecībā „Zviedru Birzes zirgi” (no *Corlensky G* un *Cairasine* no *Cardento*).

	Athlete	Rank	Points
<u>Combination in Jumping</u>	<u>VARNA, Andis</u>	<u>255</u>	<u>440</u>

Latvijas zirgi WBFSH/ROLEX reitingā

Konkūrs 42. vieta no 56 – Latvian Horse Breeding Association (LBHA) 250 punkti

855.vieta **KS CORADINA** /CORLENSKY G/205 punkti

2891.vieta **CORINTE** /CATTIO/ 35 punkti

4461.vieta **GIRS** /GUIDO H188/ 5 punkti

4461.vieta **LENNOX 270** /LE CHAMP 3 HL255/ 5 punkti

Iejāde 28.vieta no 40 – Latvian Horse Breeding Association (LBHA) 1572 punkti

220.vieta **ARLEKINO** /AROMATS DE210010899/1362 punkti

639.vieta **REDFORD 2** /HOMERS/210 punkti

Trīscīņa 49.vieta no 58 – Latvian Horse Breeding Association (LBHA) 11 punkti

2225.vieta **KOZA NOSTRA** /CALDERON/ 10 punkti

5062.vieta **CADMIUM** /CALLIANO/ 1 punkts

Ciltsdarbs Latvijas zirgu šķirnē

Ciltsdarbu zirgkopībā Latvijā koordinē un vada divas šķirnes zirgu audzētāju organizācijas – Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija (LŠZAA) un Latvijas zirgaudzētāju biedrība (LZB).

Organizāciju darbības pamats ir Latvijas zirgu šķirnes ciltsdarba programma, kas aptver visus pasākumus, lai nodrošinātu šķirnes dzīvnieku reģistrāciju, kvalitatīvu audzēšanu un novērtēšanu, veiktu izlasi, atlasī, kā arī Valsts ciltsgrāmatas kārtošanu.

Audzēšanas mērķi

Latvijas zirgu šķirnes braucamā tipa audzēšanas mērķis

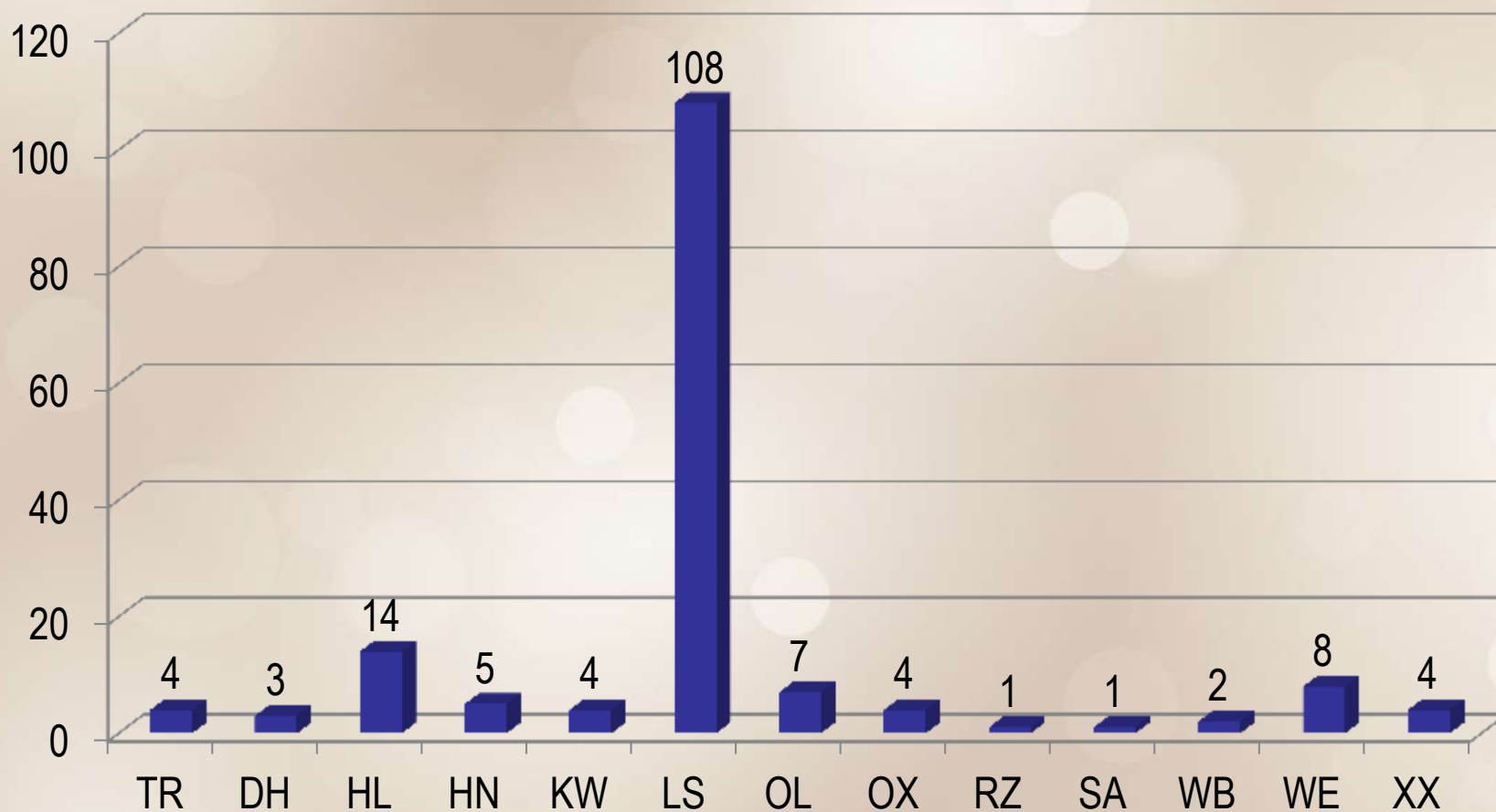
Saglabāt un izkopt zirgus ar vēsturiski veidotām īpašībām - stipru konstitūciju, eksterjeru atbilstošu Latvijas zirgu šķirnes braucamā tipa prasībām, labdabīgu un nosvērtu raksturu, korektu, plašu un enerģisku gaitu, izturīgus, elegantus un universāli izmantojamus.

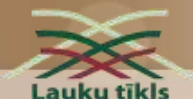
Latvijas zirgu šķirnes sporta tipa audzēšanas mērķis

Audzēt modernā sporta tipa zirgu, kas ir piemērots klasiskajiem sporta veidiem (konkūrs, iejāde, trīscīņa), saglabājot Latvijas šķirnes zirgiem raksturīgās īpašības - labdabību, nosvērtību, stipru konstitūciju ar korektām, plašām un enerģiskām gaitām.

Vaislas ērzeļu skaits 2015 (165)

Atzītie vaislinieki Latvijas šķirnes ērzeļu izcelsmēs

- Latvijas šķirnē pamatā tiek izmantotas sevi pierādījušas un samērā “vecmodīgas” ērzeļu līnijas:
 - Latvijā nonāk veci ērzeļi, kas savās izcelsmes valstīs atzīti pirms 15 gadiem.
 - Zirgaudzētāju neseošana līdz “modei” (konservatīvi), zināšanu trūkums par mūsdienu zirgaudzēšanu Rietumeiropā.

Viens no risinājumiem – mākslīgā sēklošana ar aktuālo ērzeļu bioprodukta izmantošanu – «audzēšana bez robežām» Eiropas un ciltsdarba programmas ietvaros.

Populārākās līnijas

Cor de la Bryere

Ir bijis tiešais dēls **Calando IV** (nav atstājis būtiskus dēlus)

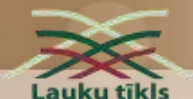
Pārstāvēts visvairāk caur **Cantus** (šobrīd vaislā viņa dēli Calvados 87 un ABC Clerus) un **Calido I**.

Calido I (1991) ir zināms Latvijas fenomens, jo viņa dēli, kas importēti Latvijā, ir no Calido pirmajiem gadiem vaislā, Vācijā šis ērzelis kļuva populārs vēlāk. Cattio (1998), Calliano (1997), R.Adermie 58 (1998) izmantoti ļoti plaši lielās zirgaudzētavās, sava nozīme arī Colins, Calderon, Ciparis.

Otra ievērības cienīga līnija – caur **Contender** (Colibri, Coleo)

Trešā – caur **Corrado I** (Corall, Kopernik)

Ladykiller XX

90.gados ļoti nozīmīga līnija caur **Lagos** dēliem Lear un Lagosu.

Caur **Lord** – Lobby B un Louis J

Landgraf, kas ir nozīmīgākais Ladykiller dēls pasaules līmenī. Pamatā pārstāvēts caur Leonid – Legato, Bleisbergs Liuius, Lacapo, un Landadel – Landgold, LandLover.

Caur **Liostro** – Levantos I. Lancer Boy – iekšaudzēts uz Landgraf. Latizio caur Lancer II.

Alme Z – Accord II

Tiešais dēls Ako

Caur Acorado – Aromāts, Antonio

Caur citu atzaru nācis Alamo

Acobat III

Ievests jauns ērzelis Acordplus (Acord II dēls, dzimis 1995.g.)

Ramiro Z

- Līnija zaudējusi savu nozīmi gan pasaulē, gan Latvijā, bet joprojām ir aktuāla mātes pusē.
 - Radiants, Rufs – pretrunīgi vērtēti, bet daudz izmantoti.

Capitol I

- Milzīga un arvien pieaugoša nozīme pasaulē, Latvijā – epizodiski, ir brīva niša.
- Centuryo
- Caur Calato – Calano II
- Caur Carano – Stolpegardens Castello
- Nav Cassini pēcnācēju...
- Varbūt visspilgtāk līnijai raksturīgās īpašības izpaužas Acobat III, kam Capitol I ir mātes tēvs

Pārstāvēti arī tādi atzīti vaislinieki kā:

- **Argentinus** (Amadeus, Avellynus)
- **Furioso II** (caur Voltaire - Guido, tagad caur For Pleasure - Friscati)
- **Pilot** – Pedro
- **Alme Z** franču jājamzirgu zars – Quidam de Revel -> Audi Quattro
- Ietekme mātes pusē no **Valerik, Duo, Ludolfa**

Iejādes līnijas

- **Donnerbube II** (no Donnerhall) – pilnīga klasika, Daramis no De Niro - Donnerhall
- Zināma **Rubinstein** ietekme caur Rektoru, pārējie līnijas ērzeļi ir jauni un/vai reti izmantoti (Lord Rubinstein, Rikardo, Rainy Day Blues).
- Tikpat kā nekas nav pieejams no **Weltmeyer, Florestan**. Pamatā zirgaudzētāji iejādes zirgus audzē no konkūra izcelsmes ērzeļiem (Aromāts, Levantos).

Vērtēto pēcnācēju skaits vaisliniekiem 2010 – 2015 (10<)

Vaislinieks	Vērtēto pēcnācēju skaits
Levantos I (DE321210111690) HL	60
Serrano (LV042640450024) HL	49
Aromāts (DE210010899) HL	44
Centuryo (LV012460450269) HL	44
Corall (DE210317698) HL	40
Calliano (LV040422350007) HL	36
Calano II (LV022319650020) HL	34
Gaultjērs (LV048950250027) LS	31
Passi (LV012460450136) LS	29
Bleisbergs Liuius (DK9901720) DH	27
Donnerbube II (LV012460450174) HN	27
Avellynus (DE333330748892) OL	26
Carpaccio II (DE210246799) HL	25
Furioso (LV048644250002) LS	25
Coleo (DE321210109393) HL	24
Kadilak (LV028048150098) LS	23
Louis J (LV012460450175) HL	23
Salana - Radiants (LV040422350006) DH	23
Pedro (LV012460450226) WE	22
Acobat III (LV038059250127) HL	20
Surprise (DK9901329) DH	20

LŠZAA aktivitātes:

- Zirgu vērtēšana – jaunzirgiem 2-3 gadu vecumā eksterjers un darbaspējas (plānots izstrādāt un sākt testēt lineāro vērtēšanu), kumeļiem 4-6 mēnešu vecumā – izcelsme, gaitas, uzbūve, kopējais iespaids.
- Ciltsdarba programmu izstrāde un administrēšana – Latvijas siltasiņu zirgu šķirne, Latvijā audzēto rikšotāju šķirnes, Latvijas sporta poniņa šķirnes izveidošanai.
- Publiskā datubāze www.lwhorse.lv – kopš 2012.gada. 2015.gada beigās tiek integrēta www.lszaa.lv
- DNS analīzes vaislas sastāva zirgiem izcelsmes datubāzes veidošanai – kopš 2013.gada.
- Vaislas ērzeļu sertificēšana – 5 cilvēku komisija, kopīga no abām organizācijām, 1 dienas testā vērtē eksterjeru un darbaspējas, izcelsmi un tipu.
- Ciltsdarba saimniecību izvērtēšana un administrēšana.

Noslēgums

- Latvijā strauji samazinājies zirgu skaits.
- Tranzīta valsts – eksportē daudz vairāk nekā audzē.
- Tirgus būtiski samazinājies – ir kustība «lētajā» Skandināvijas valstu pircēju segmentā, samazinājusies tirdzniecība ar Krieviju. Iekšējā tirgu notiek pastiprināta maiņa ar zirgiem.
- Audzēšana samazinājusies, taču ir izveidojies plašāks redzējums – esam atvērti importa biomateriālam kvalitātes uzlabošanai. Negatīvais – liela daļa audzētāju izvēlās tuvāko ērzeli nevis labāko. Katrs vēlās sev mājās ērzeli – valsts vājās ekonomikas sekas.
- Infrastruktūra ir vāja (treniņpunkti, laukumi, ceļi). Atbalsts – LEADER projekti, kur tiek uzlaboti apstākļi, iegādāts inventārs.
- Nepieciešamība pēc spēcīga ražotāju (audzētāju) kooperatīva.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Lauku tīkls

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Paldies par uzmanību!

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.